

ΣΑΒΒΑΤΟ 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2025

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΟΜΑΔΑ Α

A1. Να αντιστοιχήσετε τους τόπους προέλευσης (τη στήλη Α) με τους τόπους εγκατάστασης των προσφύγων (στήλη Β) κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

ΣΤΗΛΗ Α: ΤΟΠΟΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΣΤΗΛΗ Β: ΤΟΠΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
1. Θεσσαλομαγνησία	α. Λέσβος
2. Κυδωνιείς	β. Μεσσολόγγι
3. Χίοι	γ. Ιταλία
4. Σούλι	δ. Αίγινα
5. Ψαρά	ε. Τρίκερι
	στ. Πελοπόννησος
	ζ. Σάμος

Μονάδες 10

A2. Να ορίσετε τους παρακάτω όρους: Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής (1923), Β' Ψήφισμα 1844, Συνθήκη των Σεβρών 1920.

Μονάδες 15

B1. α) Ποια υπήρξε η μέριμνα για τη στέγαση των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής κατά το πρώτο διάστημα παραμονής τους στην Ελλάδα; **(μονάδες 6)** **β)** Σε ποιους ανατέθηκε η ανέγερση των προσφυγικών κατοικιών και ποιοι ήταν οι τύποι αυτών στο πλαίσιο της αστικής **(μονάδες 5)** και αγροτικής αποκατάστασης **(μονάδες 4)** μετά την υπογραφή της Σύμβασης της Λοζάνης το 1923;

Μονάδες 15

B2. Να αξιολογήσετε το έργο της ΕΑΠ σχετικά με την αποκατάσταση των προσφύγων λαμβάνοντας υπόψη και τις αντικειμενικές δυσχέρειες που είχε να αντιμετωπίσει.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β

Γ1. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και στοιχεία από τα παραθέματα να αναφερθείτε στην ελληνοτουρκική προσέγγιση που πραγματοποιήθηκε κατά την τελευταία τετραετία του Βενιζέλου (1928 – 1932) (μονάδες 15) και στα αποτελέσματά της (μονάδες 10);

Μονάδες 25

Πηγή 1

Η πολιτική της ελληνοτουρκικής προσέγγισης δημιούργησε ένα ρήγμα στη σχέση του Βενιζέλου με τους πρόσφυγες, κυρίως λόγω του συμψηφισμού των περιουσιών των ανταλλάξιμων. [...] Ο Βενιζέλος, μιλώντας στη Βουλή, προσπάθησε να περιορίσει τις αντιδράσεις του προσφυγικού κόσμου και να πείσει ότι δεν υπήρχε καμία άλλη λύση πέραν αυτής που επέλεξε: «Είμαι βέβαιος ότι υπογράψασι την σύμβασιν της Άγκυρας και ζητών να τερματίσω το λεγόμενον ζήτημα της ολοκληρωτικής αποζημιώσεως, προσφέρω μίαν μεγάλην υπηρεσίαν και εις τα Εθνικά συμφέροντα της χώρας και όχι ολιγώτερον εις τα αληθή συμφέροντα του προσφυγικού κόσμου [...]».

Νίκος Μαρατζίδης, «Οι αντιδράσεις των προσφύγων» στο Ελευθέριος Βενιζέλος, Από το όραμα της Μεγάλης Ελλάδας εξόριστος στο Παρίσι, ΤΑ ΝΕΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ

Πηγή 2

Διά της συμβάσεως ταύτης (10 Ιουνίου 1930) ωρίζετο ότι αι περιουσίαι των προσώπων που υπήχθησαν εις την ανταλλαγήν συνεψηφίζοντο. Τα δύο κράτη παρητούντο της εκτιμήσεως των κτημάτων και διεκδικήσεως των υπολοίπων. Τούτο εσήμαινεν ότι η Ελλάς απέκτα την κυριότητα επί των εγκαταλειφθέντων υπό των Τούρκων κτημάτων εις Ελλάδα και η Τουρκία επί των εγκαταλειφθέντων υπό των Ελλήνων εις Τουρκία κτημάτων, θεωρουμένου ότι τα κτήματα ταύτα ήσαν ίσης αξίας.

Γρηγόριος Δαφνής, Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων, 1923 – 1940, εκδ. Κάκτος, σελ. 478

Πηγή 3

Ο Ελ. Βενιζέλος, ένδεκα μέρες μετά την εκλογική του νίκη, την 30^{ην} Αυγούστου 1928, απέστειλεν επιστολήν προς τον Τούρκον υπουργόν των Εξωτερικών Ρουσδή Βέη, εις την οποίαν ενέκλειε και επιστολήν προς τον Τούρκον πρωθυπουργόν Ισμέτ πασάν. Διά της επιστολής αυτής ο Ελ. Βενιζέλος επρότεινε εις Τουρκίαν υπογραφήν ελληνοτουρκικού συμφώνου φιλίας και μη επιθέσεως, εφ' απεδεικνύετο ότι η Τουρκία δεν είχε βλέψεις επί των ελληνικών εδαφών και η Ελλάς επί των τουρκικών. Ο Βενιζέλος κατέληγεν ότι η υπογραφή του συμφώνου τούτου θα καθίστατο δυνατή ως επετυγχάνετο η ρύθμισις των δημιουργηθεισών εκ της συμβάσεως περί ανταλλαγής των πληθυσμών εκκρεμοτήτων.

Γρηγόριος Δαφνής, Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων, 1923 – 1940, εκδ. Κάκτος, σελ. 477

Πηγή 4

Εξίσου σημαντικό, τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον, ήταν και το Πρωτόκολλο για τον Περιορισμό των Ναυτικών Εξοπλισμών που συνόδευε το παραπάνω σύμφωνο και προέβλεπε υποχρέωση από τα δύο κράτη να ανακοινώνουν το ένα στο άλλο, τουλάχιστον έξι μήνες πριν, την αγορά ή παραγγελία κατασκευής πολεμικού σκάφους. Με τον τρόπο αυτό είχε θεσμοθετηθεί η διαδικασία

αποφυγής ενός νέου ανταγωνισμού στους ναυτικούς εξοπλισμούς, ενώ παράλληλα τα συμβαλλόμενα μέρη διατηρούσαν την ευχέρεια να προβούν, σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες τους, στην προμήθεια κατάλληλου ναυτικού εξοπλισμού.

Αλέξης Αλεξανδρής, «Οι ελληνοτουρκικές συμφωνίες του 1930 και η επίσκεψη Βενιζέλου στην Άγκυρα» στο Ελευθέριος Βενιζέλος 1864 – 1936 , Η μεγάλη πορεία - Από το ανάθεμα στην αποθέωση, Ε ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Δ1. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες των παραθεμάτων να αναφερθείτε α) στον χαρακτήρα του προσφυγικού συνοικισμού της Ερμούπολης και στον τρόπο με τον οποίο πήρε το όνομά του (μονάδες 7), β) στους λόγους εγκατάστασης προσφύγων στο νησί (μονάδες 9) και γ) στις αντιδράσεις των ντόπιων Συριανών απέναντι στην εγκατάσταση προσφύγων στο νησί τους (μονάδες 9).

Μονάδες 25

Πηγή 1

Μέχρι να ξεσπάσει η Επανάσταση του 1821, δεν υφίστατο ακόμη η αρχοντική πόλη της Ερμούπολης της Σύρου όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. [...]

Λόγω της παρουσίας των καθολικών η Σύρος εκείνη την εποχή βρέθηκε υπό την προστασία της Γαλλίας και έτσι μετά την έκρηξη της επανάστασης και τους διωγμούς που εξαπέλυσαν οι Τούρκοι, χιλιάδες κατατρεγμένοι Έλληνες από τη Χίο, τα Ψαρά, την Ύδρα, την Πελοπόννησο, τη Μακεδονία, τη Θεσσαλία, την Κρήτη και τη Μικρά Ασία βρήκαν τη σωτηρία πια στη Σύρο. Όλοι αυτοί οι πρόσφυγες που κατέφυγαν στη Σύρο αρχικά ζούσαν στην παραλία σε παράγκες και σιγά σιγά έχτισαν την πόλη Ερμούπολη. Γιατί οι πρόσφυγες ονόμασαν τη νέα πόλη Ερμούπολη; Μέχρι το 1824 η πόλη που είχαν βρει καταφύγιο 8.000 προσφυγικές οικογένειες δεν είχε ακόμη όνομα. Η ιδέα να ονομαστεί ο προσφυγικός οικισμός ως Ερμούπολη ανήκει στον Χιώτη Λουκά Ράλλη. Η πόλη ονομάστηκε πιθανότατα Ερμούπολη, γιατί τα προηγούμενα χρόνια ήταν μια έρημη περιοχή. Οι Χιώτες αποτελούσαν την πλειονότητα των προσφύγων της Ερμούπολης. [...]

Η Ερμούπολη από την αρχή του εποικισμού της μέχρι και το 1880 αποτέλεσε μια πολυάριθμη πολιτεία με την πιο ισχυρή εμπορική, οικονομική και ναυτική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

COGNOSCO TEAM - ΙΣΤΟΡΙΑ, Η δημιουργία της Ερμούπολης από τους πρόσφυγες του 1821, 14/05/2019

Πηγή 2

[...] Η Σύρος, αποτελούσε ασφαλές μέρος για την εποχή. Η ύπαρξη της αμιγώς ως τότε καθολικής κοινότητας, είχε εξασφαλίσει την προστασία από το παπικό ναυτικό που την κρατούσε μακριά από τον επαναστατικό αναβρασμό που μαινόταν τριγύρω. Σαν «μια μικρή Ελβετία» ήταν το κατάλληλο έδαφος για την παραμονή του νέου πληθυσμού. [...]

Με την άφιξη των πρώτων προσφύγων το κλίμα υποδοχής από τους ντόπιους δεν μοιάζει καθόλου ένθερμο. Η βασική διαφορά τους είναι η διαφορά στο θρησκευτικό δόγμα που δημιουργεί μια εγγενή δυσφορία και προκατάληψη απέναντι στους νέους κατοίκους. [...]

Παρά την ανυπαρξία κάθε υποδομής στο παραλιακό μέτωπο και την αδιάλλακτη στάση των κατοίκων της Άνω Σύρου για οποιαδήποτε αγοραπωλησία, εντός μερικών ετών οι νέοι κάτοικοι δημιουργούν εκ του μηδενός μια νέα πόλη. [...] Σταδιακά αν και με υποτυπώδη κτίσματα και μηδαμινές

υποδομές η πόλη επεκτείνεται. Το όραμα κινητοποιεί τους πρόσφυγες και μέσα σε ελάχιστο διάστημα από την άφιξή τους, έχουν βελτιώσει τις συνθήκες ζωής τους και σταδιακά οικοδομούν μια πόλη ανεξάρτητη από την κοινωνία της Άνω Σύρου.[...] Η πόλη εξελίσσεται σταδιακά σε «εργατούπολη της προσφυγιάς».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Κατεύθυνση Πολιτικής
Ιστορίας και Στρατηγικής, Οι Πρόσφυγες στη Σύρο του Μεσοπολέμου Πρόσληψη και ενσωμάτωση
των προσφύγων του Μεσοπολέμου από μια κοινωνία προσφύγων, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ της
φοιτήτριας Βουτσίνου Αγγελικής

Ευχόμαστε επιτυχία!!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος